

**'Quickscan natuurtoets Echtenerpolder
Hoeve BV te Echtenerbrug'**

*Inventarisatie en beoordeling van
natuurwaarden in het kader van natuurwet-
en regelgeving*

BEHOORT BIJ BESLUIT VAN B. EN W. VAN

LEMSTERLAND D.D. 21 OKT. 2008

NO.:

MIJ BEKEND
DE SECRETARIS VAN LEMSTERLAND,

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets Echtenerpolder Hoeve BV te Echtenerbrug'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 07217

Status: Eindrapport

Datum: 12 september 2007

Auteur: Ing. P.A.M. Peterman & ing. M. van der Sluis

Eindredactie: Drs. I. Veeman

Veldonderzoek: Ing. M.B.J.G. Wallink

Opdrachtgever: Polinder Advies

Contactpersoon: Dhr. T. van de Beek

.....
EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64
F: 038 423 64 65
I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2007)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Peterman, P.A.M. (2007). 'Quickscan natuurtoets Echetenerpolder Hoeve BV te Echtenerbrug'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 07-217. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Nota Ruimte	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	6
3.1	Methode.....	6
3.2	Flora.....	6
3.3	Zoogdieren.....	6
3.4	Broedvogels	7
3.5	Amfibieën en reptielen	8
3.6	Vissen	9
3.7	Ongewervelden	9
4	Geraadpleegde bronnen	10

Bijlagen

I	.....	Soortenlijst
II	.....	Wettelijk kader

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Polinder Advies (contactpersoon de heer T. van de Beek) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan ecologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de beoogde bedrijfsuitbreiding van varkenshouderij Echtenerpolder Hoeve B.V. te Echtenerbrug. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Het onderzoek is gebaseerd op een éénmalig veldbezoek op 15 augustus 2007 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat zij geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrictlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde natuurmonumenten, EHS of specifieke natuurwaarden buiten de EHS.

Binnen zowel de bestaande schuren als de nieuw te realiseren schuur zullen zuiveringstechnieken toegepast worden, waardoor de totale uitstoot van ammoniak zal afnemen. Dit heeft gunstige effecten op de ammoniakbelasting van nabijgelegen ammoniakgevoelige natuurgebieden, met name Natura 2000-gebied Rottige Meenthe en Brandmeer. Overigens zal in een zone van ca. 200 meter rond de locatie de ammoniakdepositie licht toenemen. Binnen deze zone ligt geen als ammoniakgevoelig aangeduide EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het plangebied bestaat uit een agrarisch perceel (grasland) omringd door sloten. Het is de intentie om een nieuwe varkensschuur te situeren ten westen van bestaande schuren. Hiervoor zal uitsluitend een sloot, een singel en een deel van het agrarische perceel verdwijnen.

Uit de natuurtoets komen de volgende zaken naar voren:

- In het plangebied zijn geen beschermde planten of planten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen ontbreken binnen het plangebied. Het plangebied is mogelijk geschikt als beperkt foerageergebied voor enkele vleermuissoorten. Er worden geen lijnvormige elementen verwijderd die een onmisbare vliegroute van vleermuizen vormen;
- Met name langs de randen van het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten;
- In de singel zijn Houtduif, Vink, Merel, Roodborst, Winterkoning en Heggenmus broedend te verwachten. Mogelijk komt ook Kievit, Scholekster, Graspieper (Rode Lijst 4 = categorie 'gevoelig') tot broeden in het plangebied. Ontheffingsplichtige broedvogels als uilen, spechten en roofvogels zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- In de sloot is alleen de niet beschermde Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Ondanks intensief onderzoek zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen. Beschermde vissoorten worden dan ook niet verwacht;
- Laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Meerkikker en Bastaardkikker zijn beperkt voortplantend en overwinterend te verwachten;
- Er zijn geen beschermde ongewervelden of reptielen aangetoond of te verwachten.

Ontheffing en compenserende en mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet is niet aan de orde;
- Verstoring van broedvogels dient te allen tijde voorkomen te worden. Zekerheidshalve raden we het daarom aan om op deze locatie te starten met de werkzaamheden buiten de periode van 15 maart tot 15 juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Als blijkt dat geen broedvogels binnen de invloedssfeer van de plannen aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden ook binnen deze periode worden gestart;
- Voor de in het plangebied voorkomende laag beschermde zoogdieren en amfibieën geldt automatisch vrijstelling en is geen ontheffing nodig. Om schade aan zoogdieren en amfibieën te minimaliseren is het wenselijk – indien de planning van activiteiten dit toelaat – het bouwrijp maken van het plangebied uit te voeren in de maanden september en oktober. In deze periode zijn beide soortgroepen relatief weinig kwetsbaar.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Polinder Advies (contactpersoon de heer T. van de Beek) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan ecologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de beoogde bedrijfsuitbreiding van varkenshouderij Echtenerpolder Hoeve B.V. te Echtenerbrug.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de thans geldende Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

In het voorliggende onderzoek worden – ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming – de consequenties in beeld gebracht van de ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

Beschrijving van het onderzoeksgebied en beoogde ontwikkeling

Het plangebied (zie figuur 1) bestaat uit een agrarisch perceel (grasland) omringd door sloten. Het is de intentie om een nieuwe varkensschuur te situeren ten westen van bestaande schuren. Hiervoor zal een deel van het agrarische perceel, een singel en een waterhoudende sloot verdwijnen. Rondom de nieuwe schuur zal een singel worden aangelegd.

Binnen zowel de te handhaven schuren als de nieuw te realiseren schuur zullen zuiveringstechnieken toegepast worden. Daardoor zal de totale uitstoot van ammoniak afnemen. Door Polinder Advies zijn berekeningen gedaan met het ammoniakverspreidingsmodel Agro-Stacks. Uit dit model blijkt dat binnen een straal van 200 meter vanaf het perceel de ammoniakdepositie iets zal toenemen, maar buiten de straal van 200 meter zal de ammoniakdepositie overal afnemen.

Figuur 1: Luchtfoto met rood omlijnd de begrenzing van het onderzoeksgebied (Bron: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende quickscan is gebaseerd op een éénmalig veldonderzoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen en eventueel tot een ontheffingsverlening annex artikel 75 van de Flora- en faunawet te kunnen komen.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. Dit wordt ook wel 'externe werking' genoemd.

In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Binnen de Natuurbeschermingswet wordt nog altijd onderscheid gemaakt tussen verschillende categorieën beschermde natuurgebieden te weten: Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten.

Europese Habitatrichtlijngebieden

In de directe nabijheid van het plangebied bevinden zich geen Habitatrichtlijngebieden. Het meest nabijgelegen Habitatrichtlijngebied is het Natura 2000-gebied Rottige Meenthe en Brandemeer, een waardevol laagveenmoerasgebied. De afstand tot dit gebied is bijna 2 kilometer.

- *Gezien de voorgenomen ammoniakreductie, de aard van de ingreep en de afstand tot het habitatrichtlijngebied kan gesteld worden dat er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van dit gebied te verwachten zijn.*

Europese Vogelrichtlijngebieden

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Vogelrichtlijngebieden. Het meest nabijgelegen Vogelrichtlijngebieden 'Weerribben' en 'Ijsselmeer' liggen op een afstand van respectievelijk circa 7,6 en 10 kilometer van het plangebied.

- *De planlocatie is niet van relevant belang als leefgebied voor de vogelsoorten die belangrijk zijn voor de Vogelrichtlijngebieden 'Ijsselmeer' en 'Weerribben'. Negatieve effecten op beide Vogelrichtlijngebieden zijn dan ook niet te verwachten.*

Beschermde Natuurmonumenten

Het dichtstbijzijnde Beschermd Natuurmonument 'Antjeskolk' ligt op een afstand van 7,4 kilometer.

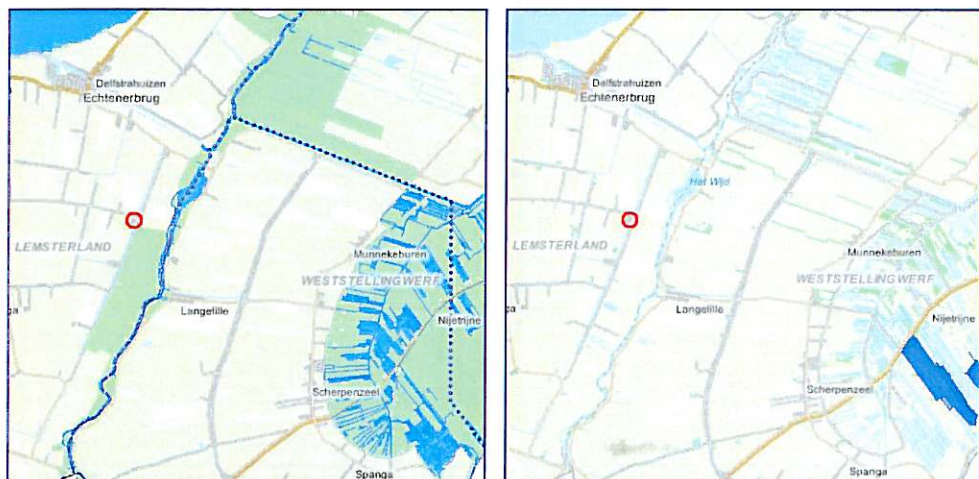
- *Gezien de grote afstand tot deze gebieden zullen de beschermde waarden van het Beschermd Natuurmonument niet aangetast worden als gevolg van de beoogde ontwikkeling.*

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur in het leven geroepen en worden ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden aangewezen. De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied ligt ca. 100 meter ten westen van de Ecologische Hoofdstructuur langs de Tjonger, zie figuur 2 & 3:

Figuur 2 en 3: Ligging planlocatie tov EHS (groen en blauw in figuur 2). In figuur 3 is de ligging van de planlocatie aangegeven kwetsbare, ammoniakgevoelige gebieden binnen de EHS (donkerblauw).

Als gevolg van de plannen zijn geen fysieke effecten op de EHS te verwachten zoals ruimtebeslag, betreding en verstoring. De totale ammoniakemissie neemt af, maar tot ca. 200 meter van de locatie neemt de ammoniakdepositie licht toe, dus deels binnen de EHS langs de Tjonger. Betreffende EHS is niet aangeduid als kwetsbaar, ammoniakgevoelig gebied (zie figuur 3). Dichtstbijzijnde gebied met ammoniakgevoelige natuur ligt op zeker 4 kilometer afstand in de Rottige Meente. In dit gebied zal de ammoniakdepositie afnemen. Gevolgen voor ammoniakgevoelige EHS zijn zodoende positief.

- *Gezien de aard van de ingreep, de voorgenomen ammoniakreductie en de ligging ten opzichte van ammoniakgevoelige gebieden zal de ontwikkeling op de beoogde locatie het functioneren van de EHS niet in gevaar brengen.*

Natuur buiten de EHS

Het plangebied heeft binnen het provinciaal beleid geen status als 'weidevogelgebied' of 'ganzenfoerageergebied'. Gezien de tamelijk besloten ligging is het plangebied bovendien niet van belang voor betreffende soortgroepen.

- *Een aantasting van in het provinciaal beleid als zodanig aangemerkt 'weidevogelgebied' of 'ganzengebied' - of andere belangrijke natuurwaarden buiten de EHS - is niet aan de orde.*

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 15 augustus 2007. Tijdens de veldonderzoeken is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn.

Het uitgevoerde veldbezoek – aangevuld met beschikbare literatuurgegevens en gegevens uit databanken – geeft een goed beeld van de soortensamenstelling in het gebied.

Hieronder worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande paragrafen kort toegelicht. Een soortenlijst is opgenomen in Bijlage I. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in Bijlage II.

3.2 Flora

Gedurende het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Het plangebied bestaat uit voedselrijk grasland met productiegrassoorten. Langs de randen, in de oevers van de sloten en in de sloten zijn alleen relatief algemene plantensoorten van vochtige tot natte plaatsen aangetroffen als Gewone paardenbloem, Gele lis, Grote egelskop, Pitrus, Klein kroos, Veelwortelig kroos, Sterrekroos, Blauw glidkruid, Moerasandoorn, Riet, Kikkerbeet, Grote lisdodde, Grote waterweegbree, Pijlkruid, Smalle waterpest, Drijvend fonteinkruid en Moeraswalstro. De agrarische gronden worden intensief gebruikt.

Op basis van de soortensamenstelling worden geen beschermde soorten of soorten van de Rode Lijst verwacht.

→ *Het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor flora niet aan de orde.*

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

De meest strikt bescherming gaat uit naar de verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. Bebouwing ontbreekt in het plangebied, waardoor de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen kan worden uitgesloten. Daarnaast zijn in de bomen in de singel geen geschikte holten, gaten en spleten aangetroffen, die mogelijk fungeren als verblijfplaats van boombewonende vleermuizen.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

De singel langs de oostzijde van het plangebied vormt mogelijk wel een vliegroute voor vleermuizen. De betreffende groenstructuur is echter niet onmisbaar. De te handhaven schuren en de nieuw aan te leggen singel vormen voor voldoende alternatieve vliegroutes. De plannen geven daarom geen aanleiding schade te veronderstellen aan de migratiemogelijkheden van vleermuizen.

Potentieel foerageergebied

De randen van het te bebouwen gebied worden mogelijk gebruikt als foerageergebied door vleermuissoorten als Gewone Dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawet echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Dat is hier niet het geval. Bovendien ontstaat na inrichting van het gebied ook weer geschikt foerageergebied.

- *Omdat geen potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn en er geen aantasting plaatsvindt van (potentieel) onmisbare vliegroutes en foerageergebied is er als gevolg van de beoogde plannen geen schade te verwachten op vleermuizen. Het aanvragen van een ontheffing is voor vleermuizen hier niet aan de orde.*

Overige zoogdieren

Binnen het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van de laag beschermde zoogdiersoorten Gewone bosspitsmuis, Huisspitsmuis, Aardmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Muskusrat, Bruine rat, Haas, Egel en Mol (allen FFW tabel 1 of onbeschermd) aangetoond of te verwachten. De aanwezigheid van de strikt beschermde Waterspitsmuis (FFW tabel 3) kan gezien de terreinkenmerken worden uitgesloten.

Voor genoemde aanwezige en mogelijk aanwezige algemene soorten, die onder een licht beschermingsregime vallen, geldt in deze situatie automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet. Het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet is derhalve niet aan de orde.

- *Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde.*

3.4 Broedvogels

Gezien het inventarisatiemoment was het niet mogelijk om een volledige broedvogelinventarisatie uit te voeren. Wel is op basis van waarnemingen tijdens het veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is een uitspraak te doen over de te verwachten soortensamenstelling.

Het terrein heeft een halfopen karakter. Mogelijk is het gebied slechts van beperkt belang als broedgebied voor weidevogels als Kievit, Scholekster en Graspieper. Graspieper is overigens opgenomen op de lijst van bedreigde vogelsoorten met de status 'Gevoelig'. Gezien de terreingesteldheid en ligging van het plangebied heeft het plangebied geen belangrijke functie voor

weidevogels. Voor meer kritische weidevogels als Grutto en Tureluur is het gebied niet geschikt. De groenstructuur langs de oostgrens van het plangebied vormt naar verwachting broedgebied voor soorten als Houtduif, Vink, Merel, Heggenmus, Roodborst en Winterkoning.

In het te ontwikkelen gebied zijn geen nestplaatsen van vogelsoorten met een vaste verblijfplaats aangetroffen/ te verwachten (b.v. spechten, roofvogels en uilen).

Als gevolg van de werkzaamheden verdwijnt mogelijk broedgebied van enkele (vrij) algemeen voorkomende broedvogels. De gunstige staat van instandhouding komt echter niet in gevaar, aangezien voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn in soortgelijke gebieden in de nabije omgeving.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en we wijzen u erop dat in het kader van de Flora- en faunawet voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Relevant is hier de (mogelijke) aanwezigheid van een late broedvogel als Houtduif. Het broedseizoen van Houtduif loopt soms ver door, soms tot 15 november. Het is daarom aan te raden om voorafgaand aan het verwijderen van bomen en bosschages na te gaan of bewoonde nesten aanwezig zijn. Zekerheidshalve kan ook gewacht worden tot na 15 november, omdat dan alle broedvogels (inclusief Houtduif) uitgebroed zijn.

→ *Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en het verwijderen van bomen/bosschages uit te voeren buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels. Wanneer geen broedvogels aanwezig zijn kan elk moment worden gestart.*

De werkzaamheden hoeven overigens niet persé voor het broedseizoen te worden afgerond op voorwaarde is dat er geen broedgelegenheid ontstaat voor bijvoorbeeld een opportunistische soort als de Oeverzwaluw. Hieronder staan enkele aanbevelingen om het gebied extra onaantrekkelijk te maken voor broedvogels:

- creëer geen steilwanden (zoals zandhopen) waarin Oeverzwaluw kan nestelen;
- verwijder voorafgaand aan het broedseizoen de aanwezige ruigte en bosschages;
- voorkom dat tijdens de werkzaamheden opgaande ruigte ontstaat.

3.5 Amfibieën en reptielen

Amfibieën

In het plangebied zijn bij het veldbezoek geen (beschermde) amfibieën aangetroffen. Mogelijk zijn de laag beschermde Kleine watersalamander, Meerkikker, Bruine kikker, Bastaardkikker en Gewone pad (allen FFW tabel 1) aanwezig in de sloot aan de oostgrens van het plangebied. Naar verwachting worden de sloot door genoemde soorten als voortplantingswater gebruikt. Daarnaast worden deze sloot en de aangrenzende singel mogelijk gebruikt als overwinteringsgebied van genoemde soorten. Voor schade aan deze soorten

geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch een vrijstelling van artikel 9,11 en 12 van de Flora- en faunawet.

Reptielen

Er zijn geen reptielen aangetroffen in het plangebied. Gezien de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (RAVON, Natuurloket) zijn deze ook niet te verwachten in het plangebied.

- *De aanvraag van ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet en het verrichten van mitigerende en compenserende maatregelen is voor amfibieën en reptielen niet aan de orde.*

3.6 Vissen

In de sloot langs de oostgrens van het plangebied is alleen de niet beschermde Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Ondanks intensief onderzoek zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen.

- *De aanvraag van ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet en het verrichten van mitigerende en compenserende maatregelen is voor vissen niet aan de orde.*

3.7 Ongewervelden

In het plangebied zijn geen beschermde insectensoorten of soorten van de Rode Lijsten aangetroffen of te verwachten. Geschikte terreinkenmerken voor beschermde insecten zijn meestal beperkt tot natuurgebieden of een specifiek vegetatietype. Dergelijke biotoopcondities ontbreken binnen het plangebied.

- *De aanvraag van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van mitigerende en compenserende maatregelen is voor ongewervelden niet aan de orde.*

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Broekhuizen S. *et al.* (1992). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Janssen J.A.M. & J.H.J. Schaminée (2004). *Europese Natuur in Nederland*. Soorten van de Habitatrichtlijn.
- Lange, E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). *Zoogdieren van West-Europa*. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Nöllert, A. & C. Nöllert (2001). *Amfibieëngids van Europa*. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna (www.minlnv.nl).
- Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- Provincie Fryslân (www.fryslan.nl). Website met informatie over soortenverspreiding (Digitale Natuuratlas) en natuurbeleid (EHS, verbindingzones en Ganzenbeleid)
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland. (www.ravon.nl)
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 tot 2000*. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey–Nederland, Leiden.
- Sparreboom, M. (red.) (1981). *De amfibieën van Nederland, België en Luxemburg*. AA Balkema, Rotterdam.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: SOORTENLIJST

Soort	Terreingebruik /Aantal	Status
> FLORA		
Geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst		
> ZOOGDIEREN		
Aardmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Bosmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Egel	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Gewone bosspitsmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Gewone dwergvleermuis	Verspreid, foeragerend	FFW - Tabel 3/ HR IV
Haas	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Huisspitsmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Mol	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Rosse woelmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
Ruige dwergvleermuis	Verspreid, foeragerend	FFW - Tabel 3 / HR IV
Veldmuis	Verspreid, mogelijk voortplantend	FFW - Tabel 1
> BROEDVOGELS		
Houtduif	Mogelijk broedend (singel)	FFW - Tabel 2,3
Heggenmus	Mogelijk broedend (singel)	FFW - Tabel 2,3
Roodborst	Mogelijk broedend (singel)	FFW - Tabel 2,3
Vink	Mogelijk broedend (singel)	FFW - Tabel 2,3
Winterkoning	Mogelijk broedend (singel)	FFW - Tabel 2,3
Merel	Mogelijk broedend (singel)	FFW - Tabel 2,3
Kievit	Mogelijk broedend (grasland)	FFW - Tabel 2,3
Graspieper	Mogelijk broedend (grasland)	FFW - Tabel 2,3 / RL4
Scholekster	Mogelijk broedend (grasland)	FFW - Tabel 2,3
> AMFIBIEEN EN REPTIELEN		
Bastaardkikker	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW - Tabel 1
Bruine kikker	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW - Tabel 1
Gewone pad	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW - Tabel 1
Kleine watersalamander	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW - Tabel 1
Meerkikker	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW - Tabel 1
> VISSEN		
Geen relevante soorten		
> ONGEWERVELDEN		
Dagvlinders		
Geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijsten		
Libellen		
Geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijsten		

Legenda soorten tabel:

Beschermingsregiem Flora- en faunawet (FFW):

Tabel 1: 'Algemene soorten' waarvoor veelal automatisch vrijstelling geldt;

Tabel 2: 'Overige soorten' waarvoor vrijstelling geldt, mits activiteiten voldoen aan goedgekeurde gedragscode;

Tabel 3: Soorten van Bijlage IV HRI bijlage 1 AMvB artikel 75 FFW, waarvoor alleen onder strikte voorwaarden vrijstelling mogelijk is.

Tijdens hun broedseizoen zijn vogels strikter beschermd (Tabel 3) dan buiten deze periode (Tabel 2)

RL 0 t/m RL 4 verwijzen naar de status op de Rode lijsten:

0= Verdwenen; 1= Ernstig bedreigd; 2= Bedreigd; 3= Kwetsbaar; 4= Gevoelig

BIJLAGE II: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (FFW) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de FFW. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de FFW:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De FFW kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de FFW. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in

redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV.

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de FFW een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor Rodelijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

---

2 a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRC/JZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www9.minlnv.nl 'thema Natuurwetgeving'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.